

**ЯКІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ:
ГЛОБАЛЬНІ ТА ЛОКАЛЬНІ АСПЕКТИ**

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції

Київ · 24–25 травня 2012 р.

У трьох томах

Том 1

Основні аспекти розвитку економіки України та світу

Дніпропетровськ
Видавель Біла К. О.
2012

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМПІТЕТ:

Голова оргкомітету:

Корельський М. Х. – д. держ. упр., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з науково-педагогічної роботи Академії муніципального управління, м. Київ.

Члени оргкомітету:

- Бакуменко В. Д. – д. держ. упр., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи Академії муніципального управління, м. Київ.
- Дашій О. І. – д. е. н., професор, Заслужений працівник освіти України, Директор Науково-навчального інституту регіонального управління та місцевого самоврядування Академії муніципального управління, м. Київ.
- Бутко М. П. – д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту організації та державного управління Чернігівського державного технологічного університету.

Я 44 **Якість економічного розвитку: глобальні та локальні аспекти** : матеріали ІV Міжнарод. наук.-практ. конф., 24-25 трав. 2012 р. : у 3 т. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2012.

ISBN 978-617-645-055-9

Т. 1 : Основні аспекти розвитку економіки України та світу. – 2012. – 104 с.

ISBN 978-617-645-056-6

У збірнику надруковано матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції «Якість економічного розвитку: глобальні та локальні аспекти».

Для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗів та наукових закладів.

УДК 336

ББК 65.01

ISBN 978-617-645-055-9

ISBN 978-617-645-056-6 (Т. 1)

© Авторський колектив, 2012

СВІТОВА ДОКТРИНА СТАЛОГО РОЗВИТКУ:
МАКРО- І МІКРОАСПЕКТИ

Аль Мутлак Еляян

Донецький національний технічний університет, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ВИЩОЇ ОСВІТИ
ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Виходячи із самого змісту, відбитого у терміні «соціально-економічний розвиток», можна виділити два його основні компоненти – економічний та соціальний [1, с. 96]. Економічний компонент містить відповідні показники, які відображають стан та зміни економічних параметрів системи (на рівні держави відображених у таких показниках, як валовий національний продукт, обсяги промислового виробництва, обсяги прямих іноземних інвестицій тощо), соціальний – стан та зміни соціальних параметрів (рівень зайнятості та безробіття, середній рівень оплати праці, рівень споживання etc.).

В багатьох дослідженнях науковці взагалі не наводять визначення соціально-економічного розвитку через його інтуїтивну доступність розумінню більшості читачів.

Отже, незважаючи на розбіжності у формулюваннях терміну, соціально-економічний розвиток країни є аксіоматичним поняттям, під яким варто розуміти багатовимірний процес, що включає реорганізацію і переорієнтацію економічної та соціальної систем країни з набуттям останніми нових властивостей, відбитих у базових економічних та соціальних показниках, що дозволяють ним в більш повній мірі виконувати свою базову функцію – підтримку розширеного відтворення суспільства. Таким чином, соціально-економічний розвиток через сукупність його показників виступає центральною інтегральною характеристикою національної економіки.

Протягом усієї історії людства одним з ключових чинників соціально-економічного розвитку був і залишається процес здобуття, систематизації, практичного застосування та трансферу знань про об'єктивну реальність. Від моменту винаходу людством найпростіших знарядь праці та елементарних технологій

ТИПЫ И ФОРМЫ ПЛАНЕТАРНОЙ СОБСТВЕННОСТИ

По мере развития общества совершенствовались отношения собственности, принимая самые разнообразные типы и формы.

Под типом собственности понимается качественно особый этап в развитии собственности, а под ее формой – специфический характер принадлежности материальных факторов и результатов общественного производства его основным субъектам.

Форма собственности – это экономические отношения, характеризующиеся двумя признаками: индивидуализации собственника и разновидностью имущества. В Конституции Республики Беларусь собственности посвящены: статья 13, первая часть которой закрепляет две формы собственности: 1) государственную и 2) частную. Остальные части той же статьи, а также статьи 44, 51, 107, 121, 129 определяют общие принципы осуществления государственной и частной собственности.

Наиболее сложной проблемой экономической науки является проблема форм собственности. Существуют два подхода к классификации форм собственности: вертикально-исторический и горизонтально-структурный.

Вертикально-исторический подход определяет исторические формы собственности, которые зарождаются в процессе продолжительной эволюции общества и смены одной формы собственности другой. Каждому этапу развития человеческого общества соответствует определенная форма собственности, которая отражает достигнутый уровень развития производительных сил, особенности присвоения средств и результатов производства и основного субъекта, концентрирующего права собственности.

В частности в экономической литературе можно найти исторические типы (формы) собственности:

- 1) первобытнообщинная;
- 2) рабовладельческая;
- 3) феодальная;
- 4) капиталистическая;
- 5) социалистическая;
- 6) постиндустриальная (или плюралистическая).

Каждый тип указывает, какой именно социально-экономической формации (историческому этапу развития человечества) присуща та или иная система отношений собственности. Иногда историю делят по-другому, выделяя в ней азиатский, античный, германский и современный типы собственности.

Горизонтально-структурный подход определяет классификацию экономических форм собственности, а также ее типы и виды. Условиями и критериями обозначенной классификации являются: уровень развития производительных сил, характер соединения работника со средствами производства, степень правомочий субъекта по поводу ресурсов, результаты и управления производством, механизм распределения дохода и т. п.

Данный подход представляет «классическую классификацию» двух основных форм собственности: «общая» («общественная») и «частная». Где государственная собственность рассматривается как частный случай общей собственности наряду с «коллективной собственностью». А «собственность юридических лиц» при этом относят то к «коллективной», то к «частной» собственности. Бесспорной же частной собственностью признается только индивидуальная собственность граждан. Иногда выделяют три основных формы собственности:

- 1) государственная (общественная) собственность – принадлежит всему государству (обществу);
- 2) коллективная собственность – принадлежит части общества (коллективу);
- 3) частная (индивидуальная) собственность – принадлежит личностям.

Планетарная общественная собственность означает общечеловеческое присвоение средств производства и его результатов. Субъекты планетарной общественной собственности относятся друг к другу как равноправные совладельцы. В этих условиях основной формой индивидуального присвоения становится распределение дохода. Планетарная общественная собственность существует в трех формах: от государственной планетарной собственности, межгосударственной собственности и собственности надгосударственных хозяйствующих структур (рис. 1). По своей сути планетарная общественная собственность (общечеловеческая собственность) является наивысшим уровнем развития общего типа собственности.

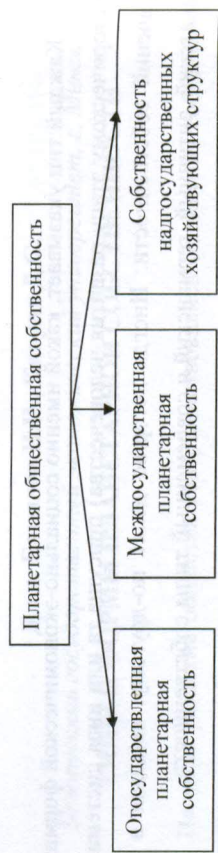

Рис. 1. Формы планетарной собственности

Огосударственная планетарная собственность – форма организации отношений собственности, при которой ее объекты принадлежат всему народу страны – обществу, а субъектом их управления (владения, распоряжения и использования) выступает государство как представительный орган общества.

Статьей 13 Конституции Республики Беларусь 1994 года (с изменениями и дополнениями, принятыми на республиканских референдумах 24 ноября 1996 г. и 17 октября 2004 г.), определяется: «Недра, воды, леса составляют исключительную собственность государства. Земли сельскохозяйственного назначения находятся в собственности государства. Законом могут быть определены и другие объекты, которые находятся только в собственности государства, либо установлен особый порядок перехода их в частную собственность, а также закреплено исключительное право государства на осуществление отдельных видов деятельности».

Огосударственная планетарная собственность экономически реализуется в интересах всех и каждого индивида общества трудом работников общественного (государственных) предприятий и служащих всех государственных структур, функцией которых является управление объектами общественного собственности. Основными экономическими формами реализации государственной собственности являются: прибыль государственных предприятий и доходы их работников; дивиденды на пакеты акций, находящихся во владении государства; присвоения государством доли валового внутреннего продукта (ВВП) страны через налоги в форме государственного бюджета; присвоения определенных частей госбюджета служащими различных структур государства и работниками различных государственных институтов общества (здравоохранения, образования, учреждений науки и т.д.) через их заработную плату; транзитные доходы, которые присваиваются теми членами общества, которые нуждаются в социальной защите (пенсионеры, безработные и т.д.).

Огосударственная планетарная собственность – это система отношений, при которой абсолютные права на управление и распоряжение собственностью осуществляются органы (институты) государственной власти.

Межгосударственная планетарная собственность – форма собственности, где в качестве собственников или единого собственника выступают несколько государств одновременно, в том числе объединенных в международную организацию, конфедерацию или иной межгосударственный союз. Правовое регулирование на межгосударственном уровне осуществляется в соответствии с нормами международного частного права. Определение объекта вещных прав является основополагающим для решения коллизионных вопросов вещных правоотношений, осложненных иностранным элементом. Правовые системы всех государств признают существование вещных прав, но различно подходят к их правовому регулированию.

Преимущественным способом правового регулирования отношений собственности в международном частном праве является коллизионно-правовой, так как практически отсутствуют конвенции, содержащие унифицированные материально-правовые нормы.

Собственность надгосударственных хозяйствующих структур – это объединенная собственность членов отдельной хозяйствующей структуры, созданная на добровольных началах для осуществления совместной деятельности. Собственность надгосударственных хозяйствующих структур формируется в результате объединения имущества, денежных взносов его членов и доходов. Собственность надгосударственных хозяйствующих структур – общая собственность, которая может быть образована также путем передачи государственного имущества, т.е. в результате передачи государством или другим субъектом в распоряжение хозяйствующей структуры (на условиях выкупа или аренды), и использоваться согласно действующему законодательству. Субъектами такой собственности являются мировой парламент, ООН, ТНК, международные гражданские организации.

Тип и форма собственности находятся в непосредственной зависимости, предопределяются конкретно-историческими условиями общественной жизни. При этом тип собственности обусловлен существованием определенной социально-экономической системы. Традиционно такая классификация типов

собственности называется формационной, хотя и не совпадает с ней полностью. Типам собственности соответствуют различные формы собственности. Общественная планетарная собственность представляет совместное достояние, принадлежность тех или иных объектов всему человечеству. Этот наивысший тип развития собственности выступает, как правило, в форме государственной собственности.

Каждая форма собственности имеет свои сферы наиболее эффективного применения. Государственная планетарная собственность функционирует успешно в сферах с ограниченными возможностями рыночного стимулирования. Межгосударственная собственность и собственность надгосударственных хозяйствующих структур целесообразны в случаях, когда требуется концентрация средств. Эти формы предполагают общественно-групповой характер присвоения, совместное межгосударственное владение, пользование и распоряжение факторами и результатами производства.

К.е.н. Барський Ю.М.

Луцький національний технічний університет, Україна

ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

В сучасних умовах глобального швидкозмінного ринкового середовища зростає значущість такого аспекту діяльності економічних систем будь-якого рівня як фінансова безпека і стійкий розвиток, що зумовлює необхідність систематизації існуючих підходів до управління фінансовою безпекою, подальшого вдосконалення, вироблення підходів до підвищення якості її системи управління. Про актуальність цієї проблеми свідчить активний розвиток її теоретичного та практичного базису, форм його впровадження.

Комплексність до оцінки фінансової безпеки регіону різниться підхід І.М. Вахович [1]. Дослідником запропоновано сукупність показників фінансової безпеки ділити на дві групи: зовнішні та внутрішні. Зовнішня оцінка здійснюється за показниками, які включають: стан боргової безпеки; стан бюджетної безпеки; стан грошової та валютної безпеки; стан інвестиційної безпеки; рівень повернення вкладених коштів; стан зовнішньоторговельної фінансової безпеки.

До системи внутрішніх показників оцінки рівня фінансової безпеки стало розвитку регіону І.М. Вахович віднесено такі:

1) для оцінки фінансової безпеки економічного розвитку регіону: питома вага ВРП регіону у ВВП країни, %; бюджетна забезпеченість одного жителя, грн./чол.; дефіцит консолідованого бюджету, у % до ВРП; витратна частина консолідованого бюджету, у % до ВДВ; питома вага податків в обсязі ВРП; питома вага доданої вартості в загальному обсязі виготовленої продукції, %; частка регіональних дотацій територіального бюджету у загальній величині його доходів, включаючи дотації, %; відношення обсягу трансфертів із державного бюджету до ВДВ, %; питома вага внутрішніх джерел фінансування місцевих бюджетів, %; співвідношення рівня валової доданої вартості на душу населення в регіоні та країні в цілому; темп інфляції за середньомісячним (середньорічним) темпом зростання індексу цін споживчого ринку, %; інвестиції в основний капітал, у % до ВДВ; обсяг інвестицій, % до ВРП; коефіцієнт покриття імпорту експортом; частка експорту у ВРП регіону, %; частка імпорту у ВРП регіону, %; частка імпорту у внутрішньому споживанні населення, %; кредитні надходження до економіки, % до ВДВ; частка нових видів продукції в загальному обсязі випуску продукції, %; кількість підприємств регіону, які запроваджують інновації, %; питома вага інвестицій інноваційного спрямування в загальному обсязі інвестицій в основний капітал, %; питома вага витрат на науку, у % до ВДВ; обсяг роздрібною товарообороту, у % до ВРП; рівень зносу основних засобів, %; рівень ефекту фінансового важеля підприємств регіону, %; рівень власного оборотного капіталу підприємств регіону; рівень поточних фінансових потреб підприємств регіону; частка збиткових підприємств за усіма галузями економіки регіону; внутрішні темпи росту підприємств регіону; коефіцієнт Бібера за підприємствами регіону;

2) для оцінки фінансової безпеки соціального розвитку регіону: відношення витрат на соціальні програми до ВРП, %; частка оплати праці у структурі доходів населення регіону, %; погодинна заробітна плата, дол. США/год.; відношення середньої заробітної плати до прожиткового мінімуму, %; частка в загальній кількості населення громадян, що мають доходи, нижчі прожиткового мінімуму, %; розрив між доходами 10% найбільш високодохідних та 10% низькодохідних груп населення; забезпеченість житлом, кв. м. на одного жите-

ЗМІСТ

СВІТОВА ДОКТРИНА СТАЛОГО РОЗВИТКУ: МАКРО- І МІКРОАСПЕКТИ <i>Аль Мутлак Елан</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	3
<i>Альховіцька-Магда О.С.</i> ВЗАЄМОДІЯ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС ПО ПОДОЛАННЮ ЕКОНОМІЧНИХ НЕРІВНОСТЕЙ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНОЇ КОНВЕРГЕНЦІЇ.....	6
<i>Басюков М.А.</i> ДАГЕСТАН: СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ КАЧЕСТВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	11
<i>Базылев Н.И., Кивуля Д.С.</i> ТИПИ І ФОРМИ ПЛАНЕТАРНОЇ СОБСТВЕННОСТИ.....	18
<i>Барський Ю.М.</i> ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ.....	22
<i>Бєлікова Н.В.</i> ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА В РАМКАХ СИСТЕМНИХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ.....	25
<i>Білик О.С.</i> ОЦІНКА БЕЗПЕКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	27
<i>Бойко С.О.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ.....	30
<i>Волчиук Ю.В.</i> РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ.....	33
<i>Грабчук О.М.</i> СУЧАСНИЙ ПЕРІОД РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	36
<i>Іванова Н.А., Абрамова Е.А.</i> ОЦЕНКА УРОВНЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	40
<i>Іванов Ю.Б., Олійник А.Д.</i> ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ ТА ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	46
<i>Кричук Ю.В.</i> КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ СИСТЕМНОГО СТИМУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ.....	49
<i>Кухно Л.В., Прокопів П.Г.</i> ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНИЙ РОЗВИТОК ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	53
<i>Мірошніченко Г.О.</i> СИСТЕМНО-СИНЕРГЕТИЧНЕ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ.....	60
<i>Новосад І.Г.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МОТИВАЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОБЛЕМНИХ РЕГІОНІВ.....	62
<i>Петровская А.А.</i> ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ГОСУДАРСТВА И БИЗНЕСА КАК ИНСТРУМЕНТА ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ РФ.....	65
<i>Ріктор Т.Л.</i> НОВА УПРАВЛІНСЬКА ЕЛІТА УКРАЇНИ: СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ.....	70
<i>Фролова Т.О.</i> МІЖНАРОДНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКИХ КОРПОРАЦІЙ.....	73
<i>Хамилець В.В.</i> СТАЛИЙ РОЗВИТОК КАРПАТСЬКОГО ЄВРОРЕГІОНУ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	79
<i>Шульга А.В., Приטיкина О.Л.</i> МІГРАЦІЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ: ПРИКЛАД СНД.....	84
ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ <i>Захарова И.Г.</i> ВОДА – ОСНОВА ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ.....	88
<i>Лизогуб Р.П.</i> ДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ПЛАНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМИ ВИТРАТАМИ.....	92
<i>Малик К.А.</i> ПЕНЕЗА КОНЦЕПЦІЇ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	95
<i>Чернява Г.Л.</i> ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ.....	99

забудування й недоглядання санітарних норм. Інтенсивне неkontrolьоване відвідування туристами термальних джерел на Камчатці привело до зміни їх температури, а в ряді випадків і до припинення фонтанування деяких з них. Альтернативним видом туризму в даній ситуації виступає сільський зелений туризм. Основна мета цього виду туризму – це турбота про навколишнє природне середовище, що використовується у туристичних цілях.

Таким чином, туризм (і сільський зелений туризм) прямо залежать від екології, і вони друг без друга існують не можуть, тому що природні ресурси входять до складу туристичних ресурсів нарівні з іншими складовими туристичного бізнесу, такі як капітал, технології, кадри. Однак варто вживати заходів спрямованих на запобігання збитку природі в процесі туристичної діяльності, тому що відмова від туризму приведе до економічних втрат, а ігнорування пов'язаного з ним екологічного аспекту спричиняє руйнування природного середовища, що для суспільства має більше наслідків, чим одержання держбюджетом податків від туризму.

Список використаних джерел:

1. Коберніченко Т.О. Сільський зелений туризм / Т.О. Коберніченко, В.П. Васильев. – К.: Аграрна освіта, 2005. – 76 с.